

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК**

**ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ
АПК УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Федерація професійних
бухгалтерів та аудиторів України

Полтавська державна
аграрна академія

Факультет обліку та фінансів

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

24 жовтня 2019 р.

м. Полтава

Ю.А. Верига, к.е.н., професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку Полтавського національного
технічного університету ім. Юрія Кондратюка;
Н.В. Прохар, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
(м. Полтава, Україна)

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ЗНАЧЕННЯ В НАПОВНЕННІ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Податок на доходи фізичних осіб відповідно до Податкового кодексу України є прямим загальнодержавним податком, але сплачується до місцевих бюджетів і є основним джерелом їх наповнення. Він стягується з доходів фізичних осіб та фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Основним принципом його обчислення є принцип фіскальної достатності, що передбачає встановлення ставок цього податку та пільг з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат місцевого бюджету з його надходженнями. В умовах децентралізації влади та підвищення самостійності функціонування територіальних громад адміністрування цього податку повинно бути зрозумілим, прозорим максимально спрощеним та стабільним.

Теоретичні та практичні аспекти оподаткування доходів податком на доходи фізичних осіб фізичних осіб висвітлені у працях українських вчених, серед яких: В. Андрущенко, А. Даниленко, Т. Єфименко, А. Крисоватий, І. Луніна, П. Мельник, О. Найдено, О. Олійник, В. Опарін, В. Федосов та інші. Однак, більшість операцій суб'єктів господарювання у наш час приховані від оподаткування, що призводить до надмірного податкового навантаження на сумлінних платників податків та нестачі коштів Пенсійного фонду України й фондів соціального страхування, а отже - затримки виплат коштів, пов'язаних з тимчасовою втратою працездатності, нещасними випадками тощо.

Дослідження історичних аспектів розвитку систем оподаткування свідчить, що на українських землях податки, які сплачували фізичні особи, були введені

ще задовго до заснування Київської Русі. Перші згадки про них можна знайти в «Повісті минулих літ» [3]. У сучасній Україні правила обчислення, відображення у податковій звітності та сплати податку на доходи фізичних осіб регламентовані Податковим кодексом України [1].

Загалом, податок на доходи фізичних осіб є загальнодержавним податком, призначення якого в рамках децентралізації влади суттєво змінилося. У 2015 р. в Україні 794 сільських та міських рад, до складу яких входять 2015 населених пунктів, добровільно об'єдналися у 159 територіальних громад, у 2016 р. таких громад вже було створено 184, у 2017 р. – 414, на 29.04.2018 р. - 706.

Найбільша кількість об'єднаних територіальних громад в Україні у 2018 р. створена в Дніпропетровській області – 56, Житомирській – 45, Тернопільській – 40, Волинській – 40, Хмельницькій - 39. У Полтавській області сформовано 39 територіальних громад. При цьому площа Полтавської області складає 28748 км² та поступається лише Дніпропетровській, Житомирській, Одеській та Чернігівській областям [2].

На жаль, відсутні статистичні дані відносно кількості працездатного населення Полтавської області, але у структурі доходів загального фонду об'єднаних територіальних громад Полтавської області у 2018 р. податок на доходи фізичних осіб складав 95 млн. грн. або 28 % у структурі доходів, що тотожне освітній субвенції Полтавщині з державного бюджету в сумі 95 млн. грн. (28 %) та майже вдвічі перевищує медичну субвенцію з державного бюджету у розмірі 53 млн. грн. або 16 % у структурі доходів.

Частка інших податків і зборів у структурі доходів загального фонду об'єднаних територіальних громад Полтавської області є значно меншою, а саме: плата за землю – 15 %, акцизний податок – 6 %, єдиний податок – 6 %, інші податки та збори – близько 1 % [2].

Загалом, наповнення загального фонду об'єднаних територіальних громад Полтавської області податком на доходи фізичних осіб пояснюється ростом мінімальної заробітної плати в Україні та неможливістю застосування до доходів фізичних осіб переважної більшості податкових соціальних пільг.

Зазначимо, що ставки податку на доходи фізичних осіб від заробітної плати

у 2017-2019 р.р. не були прогресивно зростаючими залежно від рівня доходів резидентів та нерезидентів. Крім того, у 2019 р. гранична межа доходів фізичних осіб значно менше за мінімальну заробітну плату, що призводить до незахищеності найбільш вразливих верств населення та вилучення до бюджету більшої частки заробітної плати у вигляді утриманого податку на доходи фізичних осіб. Нарешті, зміна сутності мінімальної заробітної плати та відміна її прямого зв'язку з кваліфікацією працівників призводить до законного маніпулювання винагородою за працю зі сторони роботодавців та наявністю підстав для не перегляду соціальних стандартів населення зі сторони законодавчої та виконавчої влади.

Отже, проведені дослідження особливостей стягнення податку на доходи фізичних осіб в Україні та запровадження децентралізації влади дає підстави для наступних висновків:

- об'єднання громад дозволило збільшити власні доходи місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад та самостійно визначати пріоритети фінансування капітальних видатків;

- запровадження прогресивного оподаткування доходів фізичних осіб в Україні забезпечить більшу частку надходжень до місцевих бюджетів;

- встановлення економічно обґрунтованої межі заробітної плати для отримання податкової соціальної пільги забезпечить практичну реалізацію принципів податкового законодавства, таких як соціальна справедливість та нейтральність оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI / Верховна рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page> (дата звернення 16.09.2019).
2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/247/Моніторинг_Децентралізація_10.04.2018__1_.pdf (дата звернення 16.09.2019).
3. Олійник О.В. Податкова система: навч. посіб. / О.В. Олійник, І.В. Філон. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 456 с.